

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ВІЙСЬКОВА АКАДЕМІЯ (м. ОДЕСА)
АДМІНІСТРАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ім. БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО (м. ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ)

**СПІЛЬНІ ДІЇ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ
І ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВИ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**Збірник тез доповідей
Третньої Всеукраїнської науково-практичної конференції**

22–23 вересня 2016 року

м. Одеса

Сеник А.П. , к.ф.-м.н., доц., Ліщинська Х.І. , к.т.н., Сокіл М.Б. , к.т.н., доц. ЗАСТОСУВАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ	310
Сидоренко Л.В. , к.мист., доц. РОЛЬ ДУХОВНОГО ФАКТОРА У РОЗБУДОВІ І СТАНОВЛЕННІ ПРОФЕСІЙНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ АРМІЇ	311
Сич Р.В. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ УМІНЬ З ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ	312
Сірко Р.І. , к.психол.н., доц. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГІВ ДО ДІЯЛЬНОСТІ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	314
Слободяник В.І. , к.психол.н., доц., Баклицький І.О. , к.психол.н., доц. ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ СХИЛЬНОСТІ ДО РИЗИКУ ПРАЦІВНИКІВ ДСНС	315
Сніца Т.Є. ПОЛІКУЛЬТУРНІСТЬ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ОФІЦЕРА-ПРИКОРДОННИКА	317
Соколовський Р.В. , Кобзар Т.А. , Нізамутдінов І.Ф. ОСНОВНІ НАПРЯМИ І ЗАВДАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ІЗ ЗОНИ ПРОВЕДЕННЯ АТО З ПОСТТРАВМАТИЧНИМИ СТРЕСОВИМИ РОЗЛАДАМИ	318
Сокуренко В.В. , д.ю.н., доц. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОПТИМІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВОГО ФАХІВЦЯ В УКРАЇНІ	319
Стасюк В.В. , д.психол.н., проф., Олійник Л.В. , к.пед.н., с.н.с. ПАРАДИГМА НАВЧАННЯ ВІЙСЬКОВО-СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН МАГІСТРІВ ВІЙСЬКОВО-СОЦІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ НА ОСНОВІ ДОСВІДУ ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ	321
Тарасенко О.Д. ОСНОВИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА» (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ) У ВВНЗ ЯК СКЛАДОВА ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ	322
Тарасенко О.Д. , Луханін В.В. , Щербакан В.Г. , Дубовик С.М. РИТОРИЧНІ ЗНАННЯ ЯК ЗАПОРУКА ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ	325
Тимошенко Р.І. , д.військ.н., с.н.с., Приходько Ю.І. , к.пед.н., доц. ПІДГОТОВКА ВІЙСЬКОВИХ ФАХІВЦІВ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ, НАПРЯМИ ТА ШЛЯХИ ПОДАЛЬШОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ	326
Хранач Г.С. ПИТАННЯ НАУКОВОЇ РОБОТИ В «СУЧАСНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ» ПРИ ПІДГОТОВЦІ ВІЙСЬКОВОГО ФАХІВЦЯ	328
Христенко В.Є. , к.психол.н., доц. НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ В УМОВАХ ДЕФІЦИТУ ЧАСУ	329
Цибух Л.М. , к.психол.н., доц., Павлова І.Г. , к.психол.н., доц. ПОСТТРАВМАТИЧНИЙ СИНДРОМ У ДІТЕЙ ІЗ ЗОНИ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ	330

Сірко Р.І., к.психол.н., доц.

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГІВ ДО ДІЯЛЬНОСТІ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Зросли вимоги держави і суспільства до працівників структур екстремального профілю: військових, служби ДСНС, правоохоронних органів, в тому числі і до практичних психологів, які забезпечують психологічний супровід їх діяльності. Як показує практика, існуючі моделі підготовки спеціалістів-психологів не відповідають запитам сучасного суспільства. Високий рівень професійної психологічної компетентності може сформувати тільки така модель підготовки, в якій би були пов'язані фундаментальні теоретичні знання, загально-психологічні вміння та навички і спеціальні психодіагностичні, психокорекційні та психотерапевтичні уміння, основи медичних знань, яких вимагає робота психолога в екстремальних ситуаціях. Тому програма ВНЗ професійної підготовки вимагає нової парадигми екстремальної психології, яка би вбирала в себе запити діяльності в надзвичайних умовах, фундаментальні знання з різних галузей психологічної науки та високий рівень професійної придатності, що сформує компетентність фахівця-психолога.

Професійна підготовка психологів до екстремальних умов діяльності являє собою комплексний вид підготовки, який поєднує професійне вивчення дисциплін у класичних університетах зі спеціальним навчанням, поєднаним зі специфікою діяльності у екстремальних умовах, коли психологу-практику приходиться надавати психологічну допомогу при аваріях та катастрофах різного характеру, пожежах, землетрусах, збройних конфліктах, радіаційній, хімічній і бактеріологічній небезпеках.

Професійна підготовка практичних психологів має багаторівневий та багатосистемний характер і містить низку взаємопов'язаних підсистем. Вона включає зв'язки між: різними видами підготовки, предметами, навчанням, вихованням і розвитком, методами, організаційними формами, технологіями і методиками. Розроблений нами навчально-методичний комплекс професійної підготовки практичних психологів був використаний при розробці педагогічного забезпечення процесу професійної підготовки у студентів та курсантів – майбутніх працівників ДСНС при їх підготовці у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності.

При конструюванні педагогічного процесу ми дотримувалися відповідної доцільної послідовності. Так, на нашу думку, професійна підготовка практичних психологів до діяльності у екстремальних ситуаціях має багаторівневий та багатосистемний характер і містить низку взаємопов'язаних підсистем. У структурному плані вона являє собою складне взаємозалежне і взаємодіюче поєднання сукупності елементів загальних і спеціальних видів підготовок, таких як загальнотеоретична, спеціально-теоретична, професійно-екстремальна підготовка. Ці види підготовки виконують певні завдання, мають певний зміст, цілі, умови, організаційні форми, методи та прийоми, методики, зв'язки між ними, засоби і функції, педагогічні технології, які забезпечують формування професійної готовності до діяльності в екстремальних умовах.

Першою проводилась базова спеціально-теоретична професійна підготовка, систематично, циклічно, по курсах, кожного навчального року за певним навчальним планом. Загалом, на першому-другому роках навчання студенти опановували в основному теоретичні курси, а на третьому-четвертому – психодіагностичні та психокорекційні дисципліни. Це досягається введенням в навчальний процес наступного блоку загально-психологічних дисциплін: «Загальна психологія», «Експериментальна психологія», «Історія психології», «Вікова психологія», «Соціальна психологія», «Педагогічна психологія», «Психодіагностика», «Основи психокорекції» та інших.

Другою проводилась професійно-екстремальна підготовка, логічна структура якої виражена у вигляді тематично організованих систем дидактичних одиниць з дисциплін «Екстремальна психологія», «Військова психологія», «Юридична психологія», «Психологія кризових ситуацій», «Психологічна підготовка фахівців в надзвичайних ситуаціях», «Професійна придатність до діяльності в надзвичайних ситуаціях та професійна деформація», «Психологія постраваматичної

реабілітації», «Безпека життєдіяльності», «Теоретичні та практичні аспекти управління у надзвичайних ситуаціях», «Екологічна та техногенна безпека», «Пожежна та аварійно-рятувальна техніка», «Медицина надзвичайних ситуацій», «Соціальна робота».

Важливим компонентом запропонованої нами моделі професійної підготовки практичних психологів ДСНС є також моделювання обставин, наближених до екстремальної ситуації (заняття у психолого-тренувальному центрі, класі пожежогасіння, участь у практичних навчаннях, виїзд на полігон, на газодимозахисні споруди, пожежні частини, загони рятувальників, госпіталі, психіатричні лікарні). Нами запропоновано складові системи організаційно-методичного забезпечення підготовки психологів для практичної роботи, які містять: програму психологічної практики, яка адаптована до специфіки діяльності працівників ДСНС; удосконалення змісту окремих навчальних дисциплін; програму спеціальних тренінгів з питань психопрофілактики суїцидальної та адитивної поведінки.

З метою покращання професійно-екстремальної підготовки у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності змодельовано психолого-тренувальний центр, котрий складається зі смуги перешкод, яка імітує трубопроводи, підвальні та малогабаритні приміщення зі світловими, шумовими та ефектами задимлення. Тому в програму професійної підготовки практичних психологів введені заняття у психолого-тренувальному центрі, які дають можливість змодельовати обстановку, що наближається до екстремальної ситуації і проаналізувати її в процесі навчання; практично створити умови, в яких індивід навчився приймати на себе підвищену відповідальність, розвивав би рефлексію, самоконтроль, використовував методи психологічного розвантаження. У заняття ми вводили такі труднощі і перешкоди як: виконання навчальних дій в умовах ризику та небезпеки; навчання самоуправлінню, контролю і регулюванню напруженості, моделювання складних екстремальних ситуацій. Ще один аспект роботи психолога саме в зоні надзвичайної ситуації курсанти та студенти опановують під час масштабних учбових навчань, де показується злагодженість дій усіх служб, які задіяні при ліквідації надзвичайних ситуацій: рятувальних підрозділів, медицини катастроф, психологів ДСНС. В рамках навчань вони отримують знання щодо наповнення спеціалізованої валізи психолога, специфіки роботи мобільного пункту екстреної психологічної допомоги, медичного сортувального майданчику, набувають вміння постравматичної реабілітації та психологічного сортування потерпілих за наслідками на психіку.

Слободяник В.І., к.психол.н., доц.,

Баклицький І.О., к.психол.н., доц.

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ СХИЛЬНОСТІ ДО РИЗИКУ ПРАЦІВНИКІВ ДСНС

В умовах НТР та бурхливого соціально-економічного розвитку суспільства гостро постає проблема зростання кількості екстремальних і напружених ситуацій, які пов'язані з небезпекою і вимагають ризикованих дій. В зв'язку з цим виникає негайна потреба в здійсненні глибокого теоретико-методологічного і експериментального аналізу сутності ризику та чинників, що зумовлюють схильність до нього. Схильність до ризику являється складним утворенням особистості, яке обумовлене вродженими задатками, мотивацією, умовами діяльності і системою комунікації.

В нашому дослідженні ми розглядали поняття схильність до ризику та чинники, що зумовлюють її формування, на прикладі працівників пожежної безпеки. Вибірку склали 66 осіб працівників пожежної безпеки міста Львова.

Метою дослідження було з'ясування структурної організації та психічних чинників схильності до ризику працівників пожежної безпеки в умовах професійної діяльності.

Об'єкт дослідження – феномен схильності до ризику працівників пожежної безпеки.